

L'artista riudomenc, Josep M. Baiges, obre la Festa dels Barris'90 com a pregoner

El diumenge, dia 10 de juny, a 2/4 d'una del migdia, a la sala de plens de l'Ajuntament de Riudoms, el conegut i polifacètic artista riudomenc -pintor, músic i compositor- Josep M. Baiges, pronuncià el Pregó de la Festa dels Barris d'enguany, una setmana abans que s'iniciïn els actes de la festa de carrer per excel·lència, i una de les més populars i concorregudes, del nostre poble.

El Regidor de Cultura i Joventut de Riudoms, Lluís Aragonès, en la seva presentació, digué que s'havia encarregat el primer pregó de l'actual etapa dels Barris a Josep M. Baiges en la seva qualitat d'artista riudomenc i com a bon coneixedor de les tradicions lúdiques i festives del nostre poble.

Seguidament, Josep M. Baiges, pronuncià un pregó evocador del Riudoms i dels Barris de la seva joventut, anys cinquanta, ple de records i d'anècdotes, on no mancaren les notes d'humor -element consubstancial amb aquesta festa- i un cert to nostàlgic, i del qual, seguidament, ens complau reproduir-ne alguns fragments:

"(...) Amics tots:

Es defineix el Barri com entitat sociològica i immaterial que fa referència a un grup social, part de la comunitat urbana i també del marc físic component de la vila. A Riudoms, aquestes zones venen determinades, amb més o menys força, simplement pels propis carrers, a excepció del Barri del Colomer, zona urbana integrada per diferents carrers. Dit això, anem a la Festa, per la qual el

meu sentiment és molt feliç, perquè, a l'època de la meua infància, a la qual faré referència al llarg d'aquest pregó es desenvoluparen les festes en un marc idoni. M'explicaré: (...) El meu poble era eminentment agrícola. Tothom hi era propietari (autònom, que diríem ara). Tothom hi gaudia d'una llibertat que sembla que no es trobarà mai més. El camp donava el suficient per anar tirant. Recordo els comentaris des de la barberia de casa, una font inesgotable d'informació. Sentia a dir que no hi havia cap jorner fill del poble, i a més, eren molt pocs. La subordinació, relativa, la constituïen els "mossos" que tenien en algunes cases, alguns d'ells prou intel·ligents i avesats, per a fer-se els amos i acabar casant-se amb la pubilla de la casa, o compartir la

Josep M. Baiges durant la seva intervenció com a pregoner de les Festes dels Barris'90
(Foto: J. M. R.)

vida amb el mateix amo, anant junts al cafè i a la barberia, com un fill o un més de la família.

Hi havia dues orquestres, una banda de música, dues corals, grups de caramelles i sovintejaven les representacions teatrals d'aficionats del poble. Com a culminació de tantes gràcies, unitat lingüística que venia refermada pel següent: dintre del poble, apareix per primera vegada el renom de "Cala Castellana", un renom mai despectiu, ans el contrari i que testimoniarva la presència de l'única senyora de parla castellana al poble, la qual s'havia casat amb un fill de Riudoms. Avui encara sabem on és "Cala Castellana".

(...) Tots els barris feien bullir la imaginació per a aconseguir les novetats i així ésser els més originals.

Deien del Barri del Raval: "El barri del Raval no té rival". Conseqüentment, el barris donaven una vitalitat quasi desmesurada a tot el poble:

(...) La primera vivència del dia del barri era la diada, executada per la banda del meu oncle, el Joan Platxat, en la qual també figurava el meu pare. Eren les 7 del matí, més o menys, que, en primeríssim paper per a les trompetes, reproduïen el: "sol do do do mi do, do mi do mi sol, sol dod do do mi do, do do sol sol do"

(...) La música, tan immaterial, té un poder evocador com poques coses trobaríem a la vida. Un testimoni d'aquesta es donava a la nostra festa, amb la música a ritme d'Americana, amb la melodia o tonada de nom Lleida, que amb tanta cura interpretava la banda referida. Només al pronunciar-se esdevenia tot el colorit i el record de la festa que ens impressionava i ens posava la pell de gallina (laaa la laa larala laaa...). Recordem la funció religiosa com a derivació de la festa del Corpus, amb la desfilada al seu compàs, de tots els veïns i veïnes, les quals anaven engalanades amb la pinta, la mantellina i el mantó de Manila. Quin goig! La culminació del seu gran efecte es produïa a la pujada de les escales de Sant Antoni, sobre el fons de la reixa de l'hort de Vicenç Anglès, farci-

da per una afiladissa en el moment àlgid de la seva florida, amb multitud de poncelles, esclatades en forma de campanes blaves i violetes. El conjunt ens envaïa de plaer, al contemplar una seqüència de traça cinematogràfica, d'una bellesa plàstica extraordinària.

Quantes i quantes coses per a reviure dels nostres barris! El de la plaça de l'Església tenia el canó de l'Enric Suís. D'aquest home singular tinc present de bell antuvi, aquell frare que assenyalava el temps, des del fons de la seva tenda, tenda o taller d'estores, per tants carros com hi havia a Riudoms, situada a la plaça, al costat, avui, del banc de Bilbao.

(...) L'Enric tenia un físic que s'identificava amb aquella feina, amb uns ulls negres que li sortien de la testa, sota unes celles unides i poblades, i amb un maxil·lar inferior que es movia enèrgicament a la base d'aquell rostre. Era en aquell moment transcendent, quasi una cara de dimoni, però que s'entendria quan veia un nen. Jo el recordo afectuosament. Com el mateix canó, la plaça tenia l'exhibició dels Nans del Senyor Trinidad, veí de la plaça.

(...) La mainada gaudia d'allò més en les carreres de sacs, el "trencar l'olla" i la xocolatada. Aquesta es feia entre dos concursants amb els ulls tapats per uns draps negres. Mútuament l'un a l'altre, se servien els retalls de coca adobada, prèviament sucats a la tassa de xocolata. (...) També tenia el seu interès el fet de buscar amb la boca només, unes monedes introduïdes en una saca de farina.

Fou en el barri del Colomer, caigut el dia i a mitjanit, com a succés rellevant i original, ballar els "Rigodons" i els llancers. Eren uns balls solemnes, com un minuet, d'origen

Josep M. Baiges, acompanyat per la seva filla Montserrat Baiges, interpretà un vals humorístic dels Barris com a cloenda del seu pregó (Foto J.M.R.)

provençal (S. XVII), també d'origen popular anglès (finals del S. XVIII i principis del XIX). A Catalunya apareix el rigodon a mig segle passat, perdura actualment com a dansa de saló. És el conegut ball de gitanes del Vallès. Tot era tan especial que músics i balladors anaven perduts, però els més vells es congratulaven del fet i es refeien en l'encert de l'esdeveniment.

En fi, no acabaria amb aquestes pinzellades, totes elles amb un comú denominador: L'HUMOR i l'AMOR a les FESTES DEL BARRI.

Ara el meu poble ja no és aquell, molt ha canviat, unes coses per a bé, altres per a no tan bé, i, malgrat el moment tan complicat i difícil que passa la pagesia, Riudoms es desperta cada dia estimant l'esperança d'un nou horitzó. No dubto, i ho espero, que Riudoms sabrà trobar en aquesta ocasió de l'any 1990 aquesta rialla fresca i encisadora en què es tradueix la FESTA DELS BARRIS."

El pregó, tingué un epíleg simpàtic i sorprenent: Josep M. Baiges va voler acabar la seva intervenció interpretant aquest vals humorístic de

les Festes dels barris escrit per ell mateix l'any 1950, cosa que feu acompanyat per la seva filla, Montserrat Baiges, a l'acordió i, per ell mateix, a la guitarra:

" A CASA TENIM CONVIDATS

Vals humorístic a les Festes dels Barris de Riudoms - 1950

A casa tenim convidats.
Mira que contents s'han posat
quan ells asseguts a la taula,
menjant-se un pollastre rostit
i altres requisits. Ai! que és bo.
És molt natural, paga l'altre.

A casa tenim convidats.
Mira que contents s'han posat
quan ells asseguts a la taula,
sentint una olor d'estofat.
Ai! quin desengany al saber
que això era al costat dels de casa.

Quina festa més gran,
els petits i grans, tots riuran
i, ballant, faran xirinola.
La Pubilla tindrà per enamorar
un galan, ja no quedarà tota sola,
sola, mai.

També vaig convidar el Pepet.
Mira que content s'ha posat
quan ell assegut a taula.
Però aquell terrible cohet
que li ha petat: Pim! Pam! Pum!
vora el peu dret, l'ha fet caure.

La Festa del Barri tindrà que dir.
La Festa del barri sempre és així.

L'alegria que ens envolta,
ens ho pinta de primavera.
La Festa del barri, curulla d'amor,
tradició festiva de Festa Major.

Cares noves, rialleres,
d'una gent enamorada,
que convida a la vida,
per gaudir d'un món,
només festiu,
que mai no plora
i sempre riu."

BAIGES i va. Escaleres Ermita S'Antoni Terres del Bosc. - Riudoms

La festa dels Barris a les escales de l'ermita de Sant Antoni, segons un dibuix de Josep M. Baiges de l'any 1956 (arxiu "LF")